

La paralització del procés de devolució dels papers de Salamanca ha tornat a posar en peu de guerra les entitats que en reclamen el retorn immediat. Aquesta setmana s'han programat diverses iniciatives, tant de caràcter polític com popular.

La polèmica pels anomenats *papers de Salamanca* s'ha revifat. Després del retorn, el gener de l'any passat, de la major part dels documents confiscats a la Generalitat de Catalunya durant la Guerra Civil espanyola que hi havia a l'arxiu de Salamanca, tot semblava indicar que finalment, al cap de molts anys de reivindicació, aquesta qüestió arribaria a bon port. Tanmateix, no ha estat així. El govern espanyol, incomplint de forma flagrant la llei del Retorn, aprovada el novembre del 2005 per les Corts espanyoles, ha anat endarrerint la devolució de la documentació que encara queda a Salamanca fins al punt que gairebé es pot parlar de bloqueig absolut. Els responsables de la Comissió de la Dignitat, l'entitat capdavantera en la reclamació del retorn dels papers, ho interpreten en clau política. Josep Cruanyes, un dels portaveus d'aquesta comissió, remarca que "els motius que porten el govern espanyol a incomplir la llei són electorals; primer van ser les passades eleccions municipals i ara les properes generals". A més, Cruanyes, veu aquest fet com una mostra de la manca de sensibilitat i d'incomprensió

Unitat pels papers

per part del PSOE d'allò que representa el retorn de la documentació confiscada per a les persones que van patir la persecució i l'espoli.

A principi d'aquest mes hom va poder constatar per darrera vegada aquesta percepció: el ministre de Cultura del govern espanyol, César Antonio Molina, va etzibar als diputats catalans al Congrés que el seu govern no tenia previst de fer tornar els papers a curt termini i ho va supeditar a la creació prèvia del Centre de Documentació de la Memòria Històrica a Salamanca. Això, segons Josep Cruanyes, és una barbaritat: "La constitució del Centre de la Memòria Històrica és prevista a la llei del Retorn, en una disposició addicional. Per tant, segons la llei, l'acord del retorn és previ, com ho mostra, de fet, que l'anterior ministra de Cultura

ja va reunir el patronat del Centre que, al seu torn, va donar el vist-i-plau a la devolució", assegura Cruanyes, que afegeix: "No té sentit que ara el ministre Molina digui que han de verificar la documentació de forma unilateral, perquè això és una cosa que ja ha fet la comissió de tècnics. Això significa un menysteniment a la Generalitat de Catalunya, ja que la llei estableix que la selecció i la verificació de documents s'ha de fer de forma conjunta entre l'estat i la Generalitat."

Accions programades. En vista d'aquesta actitud, les reaccions des de Catalunya no han trigat a arribar i ja s'han programat dues iniciatives, una de caràcter polític i una altra de popular, per reclamar el retorn immediat de la documentació que encara hi ha a Salamanca. En primer lloc, és previst que el dimarts dia 16 es presenti al Congrés dels Diputats una moció proposada per la Comissió de la Dignitat per demanar la convocatòria immediata de la comissió mixta estat-Generalitat per tal que faci oficial la identificació dels documents que queden per retornar i que estableixi un calendari per a fer efectiva la devolució abans de final d'any. "Aquesta moció pretén plantejar davant el Congrés de Diputats la necessitat de resoldre aquest conflicte i denunciar l'incompliment de la llei per part del govern espanyol", diu Josep Cruanyes.

Aquesta proposta va ser presentada a la premsa per Josep Cruanyes mateix, a Barcelona, el dilluns dia 8 d'octubre en companyia de representants dels grups parlamentaris que donaran suport a la moció a Madrid; és a dir, CiU, ERC i IU-ICV. És previst que la moció sigui presentada al Congrés per ERC, per una qüestió de reglament, aquest dimarts 16 d'octubre. En el moment de tancar edició, el PSC no havia anunciat si donaria suport a aquesta moció o no, malgrat que els responsables de la Comissió de la Dignitat els havien proposat d'ésser presents a la presentació de la proposta davant la premsa, però finalment no hi acudí cap representant del PSC. "Nosaltres ens vam adreçar al PSC i els vam demanar que s'afegissin a la moció, però, de moment, només ens consta que després de l'anunci del ministre de Cultura alguns diputats

Els documents que falten

La llei del Retorn, aprovada el novembre de 2005, va possibilitar que a principi de l'any següent la majoria de documents confiscats a la Generalitat republicana durant la Guerra Civil fossin retornats a Catalunya. Tanmateix, una petita part d'aquests documents, retinguts inicialment per ordre de l'Audiència Nacional espanyola, encara no han estat tornats, tot i que després aquell tribunal va aixecar la mesura cautelar que suspenia el retorn i va establir que també s'havien de tornar. Deixant de banda aquests documents, encara resten per retornar tots aquells papers que són propietat de particulars i d'entitats. Segons la Comissió de la Dignitat, es tracta de dos milions de documents que han estat identificats, tal com va establir la llei, per un equip d'arxivers de la Generalitat de Catalunya i que, a parer dels responsables de la Comissió, "es pot afirmar categòricament que es tracta de documents cent per cent catalans, espoliats a particulars i a entitats privades pels franquistes".

El portaveu de la Comissió de la Dignitat, Josep Cruanyes, anuncia la presentació d'una moció al Congrés de Diputats per a reclamar el retorn dels papers, en companyia de Jordi Vilajoana, Carmen García i Joan Tardà, representants, respectivament, dels grups parlamentaris de CIU, IU-ICV i ERC.

del Parlament de Catalunya van fer declaracions a favor de la necessitat que els papers tornin a Catalunya." El mateix dia d'aquesta presentació, la diputada socialista Manuela de Madre, en la mateixa línia que ja va expressar al Parlament de Catalunya l'endemà mateix de les paraules del ministre, va deixar clara la seva posició: va exigir la "màxima celeritat" per resoldre la qüestió dels papers de Salamanca i reclamà que "es demostrï amb fets que la voluntat és complir la llei", per tal que "els documents decomissats de manera il·legal durant la Guerra Civil siguin retornats al més aviat possible als seus legítims propietaris". Per una altra banda, el portaveu d'ERC al Congrés de Diputats, Joan Tardà, en vista de les declaracions de Manuela de Madre, va instar els diputats del PSC a Madrid a "plantar cara al PSOE", tot votant a favor de la moció pel retorn immediat dels papers de Salamanca que es debat al Congrés el dimarts 16 d'octubre.

Mobilització popular. Una altra de les iniciatives que la Comissió de la Dignitat ha impulsat per tal de fer pressió sobre el govern espanyol és un acte-concert al Palau Sant Jordi de Barcelona aquest diumenge, dia 21, a les 5 de la tarda. Amb el lema "La nació catalana diu prou. Volem tots els papers", la Comissió ha programat la lectura d'un manifest i les actuacions de Raimon, Maria del Mar Bonet, Pep Sala, Toni Albà i la Banda del Surdo. "L'acte vol ser una concentració massiva que palesi el rebuig a l'actitud del ministeri. Volem que el govern espanyol vegi que això no es pot resoldre amb excuses de mal pagador i que la mobilització continuarà fins que no s'hagi aconseguit el retorn de tota la documentació", diu Josep Cruanyes. A banda aquestes dues iniciatives, la moció al Congrés i l'acte al Palau Sant Jordi, la Comissió de la Dignitat proposarà a la ciutadania catalana l'enviament massiu de postals adreçades

al ministeri de Cultura. "Hi haurà tres models de postal, amb la imatge de tres dels cartells de la Guerra Civil que van ser confiscats, que seran repartits entre els assistents a l'acte del dia 21 d'octubre i també el mateix dia pel diari *El Periódico*", explica Cruanyes.

Sobre la resposta popular a aquest acte, Josep Cruanyes es mostra optimista: "Rebem moltes adhesions. Hem creat un comitè de suport al qual s'han adherit intel·lectuals i personalitats representatives de la societat civil, com ara José Saramago, el pintor Antoni Tàpies, o bé historiadors com Josep Benet i Josep Fontana, i molts més. A banda això, cada dia rebem una desena d'adhesions d'ajuntaments que han aprovat mocions a favor i també comptem amb el suport de les quatre diputacions catalanes, a més del Departament de Cultura de la Generalitat."

Xevi Camprubí